

T.C.
ADALET BAKANLIĞI
İç Denetim Birimi Başkanlığı

ALMANYA ÇALIŞMA ZİYARETİ RAPORU
(14-16/02/2011, Berlin/Almanya)

- KONUSU** : Almanya’da iç kontrol ve iç denetim uygulamaları.
- FİNANSMAN** : TAİEX
- KATILIMCILAR** : 1.Yaşar ŞİMŞEK, İç Denetim Birimi Başkanı
2. Seyit Ahmet ALPEREN, Bakanlık İç Denetçisi
3. İbrahim DEMİRTAŞ, Bakanlık İç Denetçisi
- ZİYARET EDİLEN KURUMLAR :** 1. Federal Adalet Bakanlığı
2. Berlin Eyaleti Adalet Bakanlığı
3. Berlin Eyalet Yüksek Mahkemesi (Adli)
4. Berlin Eyalet Yüksek İdare Mahkemesi
5. Alman Hâkimler Birliği
6. Federal Noter Odası

I. GİRİŞ

Bakanlık makamının 18/01/2011 tarihli onayları uyarınca gerçekleştirilen çalışma ziyareti, Avrupa Birliği Genel Müdürlüğü ve TAİEX Ofisinin teknik destekleri kapsamında, TAİEX’in finans ve organizasyonu ile Berlin’deki ilgili kişi ve kurumlarla toplantı yapılması, muhatapların sunumları ve belge, kitapçık, broşür gibi evrakın takdimi, tarafımızdan yöneltilen sorular ve cevaplar ile yüksek mahkemeler de dâhil olmak üzere yerinde inceleme yapılması şeklinde icra edilmiştir.

Çalışma sonrası düzenlenen iş bu raporda, Almanya’da yargı alanındaki aktörler ve adli sistem hakkında genel bilgiler verilmiştir. Almanya’da mevcut federal yapı nedeniyle, adli sistem, iç kontrol ve iç denetime ilişkin olarak iki ülke arasında benzerliklerden ziyade önemli derecede farklılıkların bulunduğu gözlenmiştir.

II. ALMANYA’DA YARGI İLE ALAKALI KURUMLAR, DENETİM VE KONTROL

A. GENEL OLARAK

Bilindiği üzere, Federal bir devlet yapısına sahip olan Almanya 16 eyaletten müteşekkildir. Ülke parlamentosunun yanında her eyaletin ayrı parlamentosu mevcuttur. Buna paralel olarak Almanya Yüksek Mahkemesi (Bundesgerichtshof) yanında her eyaletin

de Eyalet Yüksek Mahkemesi (Oberlandesgericht) bulunmaktadır. Alman Anayasası (Grundsatz) tüm ülke çapında ortak ve bağlayıcı olmakla birlikte, diğer yasalar eyaletlere göre farklılık gösterebilmektedir. Federal Parlamentoda kabul edilen bir yasanın eyaletlerde uygulanabilmesi için o eyaletin parlamentosunda da kabul edilmesi gerekir. Ülkenin eyaletlerden oluşması nedeniyle bazı temel yasalar (Alman Hâkimler Yasası gibi) tüm ülkede ortak olduğu halde usule ilişkin düzenlemeler ile kurum ve kurulların yapılanmalarında farklılıklar görülebilmektedir.

Hukuk eğitimi ve hâkimlik mesleğine girişle ilgili kısa bilgi vermek gerekirse, liseyi iyi dereceyle bitirenlerin hukuk fakültelerine sınavsız kayıt yaptırabildikleri, hukuk eğitiminin oldukça zor olduğu, asgari sekiz dönem sürdüğü, en erken dört yılda ortalama beş yılda tamamlanabildiği, mezun olanların federal seviyede 1. devlet sınavına girdikleri, bu sınavı kazananların iki yıl süreyle, mahkeme, farklı devlet daireleri ve avukat nezdinde staj yaptıkları, bu dönemde kendilerinden özgün proje hazırlamalarının istendiği, staj sonunda sözlü ve yazılı olmak üzere iki aşamadan oluşan, pratik olay çözümlerini de içeren zorlu bir 2. devlet sınavına tâbi tutuldukları, staj dönemindeki tüm faaliyetleri ve ikinci devlet sınavında gösterdiği başarıları ayrı ayrı puanlanarak aldıkları toplam puan gözetilerek ve başvuru esasına göre hâkimliğe veya istedikleri başka kamusal görevlere atandıkları, birinci sınavı geçenlere “yarım hukukçu”, ikinci sınavı verenlere ise “tam hukukçu” tabiri kullanıldığı öğrenilmiştir.

Almanya’da hâkimlerin kendileri istemedikleri sürece tayine tâbi olmadıkları, ilk olarak hâkimliğe başladıkları yerde emekli olana kadar çalışabildikleri, mesleğinde başarılı olanların daha üst mahkemelere atandıkları, performansı düşük olanların ise terfi ettirilmedikleri ifade edilmiştir.

B. FEDERAL ADALET BAKANLIĞI

Kanun, tüzük tasarıları hazırlamak, federal yüksek mahkemeler ile ilişkileri düzenlemek gibi görevleri olan ve Berlin’de bulunan Federal Adalet Bakanlığında toplam 680 çalışanın 270’inin ikinci devlet sınavını verip de hâkimliği seçmeyen veya eskiden hâkimlik savcılık yapan hukukçulardan, 90’ının eyaletlerden üç yıllığına görevlendirilen genç hâkimlerden, geri kalanın ise savcı, avukat ve kamu çalışanlarından oluştuğu, mesleğin başındaki hâkimlerin adalet politikaları ve mevzuat hazırlama sürecini öğrenmeleri için belirli aralıklarla Bakanlıkta görevlendirildikleri ifade edilmiştir.

Almanya genelinde 15.000 hâkim ve 7.000 savcı, federal seviyede ise 500 hâkimin görev yaptığı öğrenilmiştir. Mahkemelerde hâkim ile katip arasında bir pozisyonda olan, eksiklikleri gidererek dosyayı karara hazırlama ve bazı basit işlerde (müessir fiil, veraset, cebri icra, vs.) karar verme gibi yetkileri kullanan “yetişmiş zabıt katipleri” mevcuttur.

Savcılık teşkilatının bakanlıktan bağımsız olduğu, ülkede toplam 90 adet federal başsavcının görev yaptığı, tüm eyaletlerde toplam 116 adet savcılık teşkilatının bulunduğu, ülkede 16 ayrı eyalet bulunmasına karşın bazı eyaletlerde birden fazla bulunması nedeniyle eyalet yüksek mahkemeleri seviyesinde ise 24 adet başsavcılık teşkilatı olduğu belirtilmiştir.

C. BERLİN EYALETİ ADALET BAKANLIĞI

Berlin'in bir şehir olmasının yanı sıra aynı zaman da bir eyalet olması nedeniyle eyalet hükümet meclisinin, ülke hükümeti ile başbakanlığın keza eyalet başbakanı ile eyalet hükümetinin burada bulunduğu, Almanya'da her eyaletin ayrı bir Adalet Bakanlığının olduğu, Federal Adalet Bakanlığı federal mahkemeler ile ilgilenirken, Eyalet Adalet Bakanlıklarının ise eyalet mahkemeleri ile ilişkileri düzenlediği, Federal Bakanlık ile Eyalet Bakanlığı arasında olumlu ve yapıcı bir rekabetin yaşandığı belirtilmiştir.

Bakanlıkça her yıl önceki senenin iş yoğunluğuna bakılarak gelecek senenin hâkim ve personel ihtiyacının belirlendiği, Eyalet Maliye Bakanlığının bir sonraki yıla ilişkin yayınladığı tahmini ödenek durumuna göre eyalet düzeyindeki her (asliye) mahkemesinin kendi bütçe planını yaparak eyalet yüksek mahkemesi kanalıyla Eyalet Adalet Bakanlığına iletiildiği, Bakanlıktaki bütçe ile ilgili dairenin ihtiyaç ve ayrılan ödenek durumuna göre her yılın bütçesini yaparak mahkemelere gönderdiği, Maliye Bakanlığının öncelikle bütçeyi Adalet Bakanlığına aktardığı buradan da mahkemelere aktarıldığı, ekonomik sebepler ile artan personel ve hâkim ihtiyacı nedeniyle bazı küçük mahkemelerin birleştirilebildiği, adli müzaheret için her yıl belli bir ödenek ayrıldığı, iş (sosyal güvenlik) mahkemelerinde bu ihtiyacın giderek arttığı, ancak Berlin Eyaletinde bütçenin her yıl artan oranda açık verdiği, bütçeler ayrılırken hâkim bağımsızlığına hâlel gelmemesine büyük önem verildiği ekonomik durumla ilgili hâkimleri bilgilendirmeye çaba harcadığı, 2009 yılı itibariyle Berlin Eyalet Adalet Bakanlığına ayrılan bütçenin 712.2 milyon EURO olduğu, bu rakamın Eyaletin toplam bütçesinin % 3.9'una tekabül ettiği, bakanlığın topladığı gelirin ise 234 milyon EURO olduğu ifade edilmiştir.

Berlin Eyaletinde toplam 1.000 civarında hâkim, 350 civarında savcının görev yaptığı, 2009 yılı itibariyle ortalama olarak savcılığın 200.000 soruşturma evrakına baktığı, bunlardan 20.000'inin davaya dönüştüğü, 7.500'ünün ceza kararnamesiyle, kalan kısmın ise takipsizlikle sonuçlandığı, ceza mahkemelerine 50.000, hukuk mahkemelerine 95.000 davanın açıldığı,

Ayrıca medeni hukukla ilgili olarak uyarı mahkemesi adı verilen mahkemelerden 510.000 civarında uyarı yazısı talep edildiği, bu yöntemin basit alacak davalarından önce oldukça işe yaradığı, hâkim ihtarından sonra uyuşmazlığın davaya dönüşmeden sonuçlandığı, eyalet mahkemeleri düzeyinde resmi bilirkişilik müessesinin bulunduğu, ceza davalarında savcılık delillerini topladıktan sonra, fakat yargılama başlamadan önce savcı ile savunma avukatının suç için kanunda öngörülen belli bir ceza üzerinde anlaşabildiği, sanığın bu anlaşmaya karşı mahkemeye itiraz hakkının bulunduğu, hukuk davalarında hâkimin tarafları sulha çağırıp anlaşmaları için elinden geleni yaptığı, yargılama devam ederken bile adliyede görevli arabulucunun (mediatör) mahkeme öncesi ve sonrası tarafları anlaştırmak için aktif olarak çalıştığı, mediatörlerin alanında uzmanlık eğitimi almış hâkimlerden oluştuğu,

Öğrenilmiştir.

D. BERLİN EYALET YÜKSEK MAHKEMESİ (ADLİ)

Yaklaşık 500 yıllık tarihî binasında faaliyet göstermekte olan Berlin Eyalet Yüksek Mahkemesi, alt derece mahkemelerden verilen aile, çocuk, ticaret vs. gibi hukuk uyuşmazlıklarına ilişkin davaların kimi zaman birinci derecede, bazen de son temyiz merciidir.

Bu mahkeme davanın ve temyiz niteliğine göre üç hâkimden oluşan heyet hâlinde inceleme yapabildiği gibi bazen tek hâkimle de tetkikat yapabilmektedir. Aynı zamanda ilk derece mahkemelerinde olaya uygulanacak mevzuatın anayasaya aykırılık iddialarının hukuken ciddiye alınıp alınmayacağı hususunda da ön inceleme görevini ifa etmektedir.

E. BERLİN EYALET YÜKSEK İDARE MAHKEMESİ

Almanya’da toplam 15 adet Eyalet Bölge İdare Mahkemesi bulunduğu, bunlardan toplam 33 hâkimin görev yaptığı Berlin Eyaleti Bölge İdare Mahkemesinin 10 senatosunun olduğu, her senatoda 3 hâkimin çalıştığı, yıllık olarak 1.000 dolayında davaya baktıkları, hâkim başına yıllık ortalama 50 ilâ 160 arasında dosya düştüğü, idari hâkimlik için hukuk fakültesi mezuniyetinin şart olduğu ifade edilmiştir.

İdari davaların “normal dava” ve “yürütmeyi durdurma talepleri” olmak üzere iki sınıfa ayrıldığı, idare mahkemelerinde yargılama aşamasında re’sen araştırma ilkesi bulunmasına karşın, temyiz incelemesinin ileri sürülen sebeplerle sınırlı olarak yapıldığı, dolayısıyla re’sen bozma müessesinin bulunmadığı, mahallî mahkeme kararında genel adalet anlayışından sapma söz konusu ise temyiz talebinin kabule şayan olduğuna veya talebin reddine karar verildiği, temyiz isteminin kabul edilmesi halinde sözlü duruşma yapılarak nihai kararın esastan sonuçlandırıldığı, kararların Danıştay’a götürülebilmesi için davanın çok önemli olması ve kararda Danıştay’ın genel görüş ve uygulamasından sapılmasının gerektiği,

1997 yılına kadar mevcut olan aşırı iş yoğunluğunun bu gün için azaldığı, bunun doğrudan doğruya temyiz yoluna başvurulamamasından kaynaklandığı, Bölge İdare Mahkemesinin Danıştay’a gidecek dosyalara karar için bir filtre görevi ifa ettiği, Ombudsmanların (mediatör) mahkemelerde arabuluculuk görevini yaptığı, idarelerde çalışan ombudsmanların arabulucuları denetlediği, Berlin Eyalet Bölge İdare Mahkemesinde özel eğitilmiş üç hâkimin bu görevi yerine getirdiği, isteyen kişilerin mahkemede çalışan mediatörlerden ücretsiz danışmanlık hizmeti alabildiği, yapılan görüşmelerin gizli tutulduğu, mahkemelerde sulha davet sonucu uzlaşmanın dava sayılarının azaltılmasında çok büyük rolünün olduğu, uzlaşma halinde dava masraflarının üçte birine kadar düşebildiği,

Avukatların da mesleklerinde uzmanlaşmak için uzmanlık sınavına girdikleri, uzmanlığı aldıktan sonra kartvizitlerinde aile avukatı, idare hukuku uzmanı gibi ibareler kullanabildikleri, idari yargı hâkimliği için de yine iki aşamalı devlet sınavını geçmek gerektiği, sınavı geçen hukukçuların iki yıllık stajın ardından ihtiyaç bulunan yerlere başvurarak hâkimliğe atanabildiği, temyiz mahkemesi kararlarının vatandaşlar tarafından görülebilmesi için veri tabanı oluşturulduğu, kararlardaki kişisel veriler gizlenerek kamuoyunun bilgisine sunulduğu,

Öğrenilmiştir.

F. ALMAN HÂKİMLER BİRLİĞİ

Alman Hâkimler Birliğinin federal ve eyalet bazında yapılandığı, dernek statüsünde bulunduğu, hâkim ve savcıların isteğe bağlı olarak üye olabildikleri, yaklaşık on yedi bin

üyeyi ve 27 adet şubeyinin bulunduğu, meslekten olmayan fahri hâkimlerin ve hâkim adaylarının birliğe üye olamadıkları, Birliğin devlet destekli olmayıp üyelerin aidatları ile (her üye başına yıllık 130 - 140 Euro) finanse edildiği, dernek tüzüğüne göre Birliğin tamamen bir meslek örgütü olup bağımsız olduğu, siyasetle bağı olmadığı, her görüşten hâkim ve savcının birliğe üye olabileceği,

Hâkim ve savcılarının siyasî partilere üye olabileceği, siyasette aktif rol alabileceği, parlamentoda görev yapıp mesleğe geri dönen hâkimlerin bulunduğu, hâkimlerin siyasete girme amaçlarının adalet politikalarına yön vermek ve hukuka uygun siyaset yapılmasını temine yönelik olduğu, Alman Anayasasına göre hâkimlerin her hâl ve şartta bağımsız ve tarafsız davranması gerektiği, hâkimlerin emeklilik yaşlarının eyaletlere göre değişmekle beraber 65 - 67 olduğu,

Hâkimler Birliğinin asıl faaliyet alanının yargı ve adaletle ilgili bulunduğu, yasa tasarılarının hazırlanmasında bünyesinde uzman komisyonlar oluşturarak önemli katkılar sağladığı, yasaların etkileri ve doğru uygulanması için çalışmalar yaptığı ve görüş bildirdiği, Birlik bünyesinde oluşturulan uzmanlık komisyonlarının 11 üyeden teşekkül ettiği, ceza, hukuk ve diğer alanlarda da ihtisas komisyonları oluşturulduğu, Birlik üyesi hâkimlerin asıl işlerine ek olarak gönüllü komisyonlarda çalıştıkları ve hiçbir ücret almadıkları, sadece Federal Hâkimler Birliği başkanının yüzde 50 oranında asıl işine zaman ayırdığı, kalan zamanını Birlik işlerine tahsis ettiği, bu nedenle maaşının yüzde 50 sini devlet hazinesinden aldığı, kalan yüzde 50 yi ise Birliğin karşıladığı,

Birliğin; medyaya ve siyasete karşı bağımsız olduğu, uluslararası işbirliği yaparak farklı ülkelerdeki meslek sorunlarıyla ilgilendikleri, Adalet Bakanlığı ve Parlamentodaki adalet komisyonu ile yakın ilişki içerisinde bulunduğu ve meslekî ve yargısal sorunların çözümünde birlikte hareket edebileceği, Almanya'da Hâkimler Birliğinden başka VER.D isimli hâkimler sendikasının da faaliyet gösterdiği, ancak üye sayısının daha az olduğu,

İfade edilmiştir.

G. DENETİM VE KONTROL

Almanya'da hâkimlerin bağımsızlığına ilişkin sorunların başında denetim ve kontrol mekanizmaları gelmektedir. Alman Hâkimler Yasası'nın 26. maddesinde "Hâkimler bağımsızlıkları tehlike altında olmadığı müddetçe kontrol altındadırlar" hükmü yer almakta, aynı maddede kontrolün; bağımsızlığın korunması kaydıyla düzen bozucu hareketleri ve işin yavaş yapılması ya da geciktirilmesine karşı uyarıyı kapsadığı belirtilmekte olup, yasa koyucu kontrol araçlarını tanımlamamıştır. Kontrol, hâkim bağımsızlığının potansiyel zedeleyicisi olarak görülmeyle birlikte kontrolün gerekliliği de dile getirilmektedir. Alman Hâkimler Yasası hâkimler üzerindeki denetim ve gözetim yetkisinin kime ait olduğunu belirtmemiştir. Bu konu uygulamada mahkeme idaresinin meselesi olarak kabul edilmektedir. Yasa anılan görev için özel hâkim, mahkeme, müfettiş veya denetçi öngörmemiştir. Tatbikatta çok defa bu görevi mahkeme başkanları yerine getirmektedir.

Pratikte adalet dairelerinin rutin ya da rutin dışı denetimi söz konusu değildir. Hâkimler için mahkeme başkanının, savcılar için ise başsavcılarının denetim yapmasına engel bir durum bulunmamaktadır. Denetim daha çok idari açıdan yapılmaktadır.

Hâkimlerin bağımsızlığına büyük önem verildiğinden yargısal konularda denetim yoktur. Yargısal işlem ve kararların denetimi temyiz yolu ile karşılanmaktadır. Mahkemelerin yargısal değil idari yönden denetimi söz konusudur. Her mahkemenin bütçe görevlisi bütçenin etkili ve verimli kullanılıp kullanılmadığını bilişim sistemi üzerinden denetleyebilmektedir. Ayrıca Eyalet Mahkeme Sandığı isimli Sayıştay benzeri yetkisi olan kuruluş harcama sonrası uygunluk denetimi yaparak (bütçenin yeterliliği, harcamaların yerindeliği, maaşların yüksekliği gibi hususlara bakarak) mahkemeleri de denetlemekte ve Parlamento'ya raporlamaktadır.

Almanya'da gerek Federal ve Eyalet Adalet Bakanlıklarında, gerekse mahkemelerde standartları, iş akış süreçleri, çalışanların görev tanım ve sorumlulukları önceden belirlenmiş iç kontrol mekanizmaları kurulmamıştır. Bakanlıklarda her birimin en üst amiri kendi birimini kontrol ve denetimle görevlidir. Dıştan veya içten sırf denetim görevi yapan müfettiş, denetçi, vs. unvanlı denetim elemanı mevcut değildir. Adliyelerde de benzer bir durum söz konusudur.

Federal Adalet Bakanlığının Eyalet Adalet Bakanlıklarına emir ve talimat verme yetkileri olmadığı gibi Bakanlıkların hâkim ve savcılar üzerinde denetim yetkileri yoktur.

III. NOTERLİK SİSTEMİ

A. GENEL OLARAK

Almanya'da noterlikler kamu kuruluşu olarak kabul edilmektedir. Noterler ekonomik yönden bağımsız olup adalet hizmetinin görülmesinde, danışmanlık, arabuluculuk, uzlaştırıcılık yapmak suretiyle yargılama öncesi uyuşmazlıkların çözümünde önemli rol üstlenmektedirler.

Ülke genelinde "profesyonel noter" sayısı yaklaşık 1.700, "avukat noter" sayısı 7.500, devlet tarafından atanan ve kırsal kesimde çalışan noter sayısı ise 500'dür.

Noter olarak atanabilmek için; hukuk fakültesi mezunlarının girmek zorunda olduğu iki dereceli devlet sınavını geçerek "tam hukukçu" (full lawyer) unvanını elde etmek ve bu sınavlarda iyi derece almak (ilk % 2 - 3'e girmek) gerekmektedir. Bu sınavın akabinde üç yıl süreli uygulamalı stajı başarı ile tamamladıktan sonra adayların sınav puanındaki sıralamaya göre ihtiyaç bulunan noterliklere Adalet Bakanlığınca atamaları yapılmaktadır.

Atanan noter her beş yılda bir yerini değiştirebilmektedir. Noter açma kriteri iş sayısına göre tespit edilmekte olup her bir noterlik için 1.500 ilâ 1.700 civarında nitelikli işin mevcudiyeti halinde Federal Adalet Bakanlığınca yeni noterlik ihdası yapılmaktadır.

Noterler, hukukî sözleşmeleri (anlaşmalı boşanma, gayrimenkul satış, miras sözleşmesi, şirket kuruluş ve hisse devri sözleşmeleri vs.) hazırladıktan sonra belgeyi de bizzat imzalamak zorundadır.

Noterler umumiyetle yılda iki hafta izin kullanmakta ve izinleri bölge adliye mahkemelerince verilmektedir. İzne ayrıldıklarında göreve dönünceye kadar yetkili noter atanmakta bu da genellikle stajını tamamlamış noter adayları arasından olmaktadır. İki

haftadan fazla izin kullanılması durumunda bunun sebebi sorulmaktadır. Noter, kendisinin yerine bakan yetkili noterin günlük 330 Euro yevmiyesini karşılamak zorundadır.

Noterler arasında ortak hesap uygulaması olmayıp, federal noterlik ücret tarifesi işlemlerden makul düzeyde ücret alınmasını öngördüğünden, hukuki sonuç doğuran işlemlerin noterlikte yapılması uygulaması oldukça yaygındır. Noterler yaptıkları danışmanlık ve sözleşme hazırlanması işlemleri nedeniyle koruyucu hukuk rolü üstlenmekte, dolayısıyla uyuşmazlıkların sayısını azaltma adına yargı öncesi bariyer oluşturmaktadır. Noter ücretinin miktarı işlemin zorluğuna, noterin harcadığı emek ve zamana göre değişmektedir. Noterlik daireleri kiralama ya da satın alınmak suretiyle noterlerce hizmete sunulmakta, çalışanlar da noterlerce seçilip istihdam edilmektedir.

Noterlikler arasında önemli sayılabilecek düzeyde gelir farkı bulunmamaktadır. Noterlik gelirinin yüksekliği hazırlanan nitelikli sözleşmelerin sayısı ile miktarına bağlı olup ortalama yıllık net 150.000 Euro civarında bulunduğu, bunun % 45'inin gelir vergisine gittiği, çalışma saatlerinin sabah 08:00 ila akşam 20:00 arasında olduğu ifade edilmiştir.

Noterlerin denetimi, buldukları yer bölge mahkemelerinde görevli uzman hâkimlerce örnekleme usulüyle üç yılda bir yapılmaktadır.

B. ÇALIŞMA SİSTEMİ

Noterlerin asıl görevi her türlü hukuki işlemi tanzim ve taraf imzalarını onaylamaktır. İşlem yaparken bağımsızlık ve tarafsızlıkla yükümlüdür. Noterlerin yaptıkları bazı işlem türleri;

- *Gayrimenkuller*; satın alma, bağışlama, intifa hakkı, ipotek ve ipotekli borç vs.
- *Evlilik ve aile*; evlenme sözleşmesi, boşanma sözleşmesi, evlat edinme, babalığın tanınması, vs.
- *Miras ve bağışlama*; vasiyetname ve miras mukavelesi, mirasçılık belgesi, tereke idaresi, mirasta halefiyet ile ilgili sorunlar, bağışlama sözleşmeleri vs.
- *Şirketler ve Ortaklar Hukuku*; şirket ve ortaklık kuruluşu, şirket hisselerinde devir, ticaret siciline kayıt işlemleri vs.
- *Tedbir yetkisi*; hasta ve bakım tasarrufu vs.
- *Uyuşmazlık ve çekişmelerde uzlaştırma, arabuluculuk*; tereke konularında uyuşmazlıklar, para borcu ikrarını havi re'sen tanzim edilen noter senetleri, vs.

Şeklindedir.

IV- SONUÇ, DEĞERLENDİRME VE ÖNERİLER

Almanya'daki yargı sisteminin tanınması, bu ülkedeki iç kontrol ve denetim uygulamalarının yerinde görülmesi amacıyla yapılan ziyarette çok yakın ilgiyle karşılanmış, genel olarak sorduğumuz tüm sorulara içtenlikle cevap verilmiştir. Federal ve Eyalet Adalet Bakanlıkları ile yüksek mahkemelerin ziyareti sırasında muhataplardan sistemin işleyişine ilişkin bilgi ve çok sayıda doküman alınmış, ancak söz konusu dokümanlar Almanca olduğu için bir kısmı henüz tercüme edilememiştir.

Kapsamı yukarıda belirtilen çalışma ziyareti bizim açımızdan oldukça faydalı ve verimli olmuş, farklı bir ülkeye ait yargı sistemi ile bu sistemdeki kontrol ve denetim mekanizmaları konusunda kendi sistemimiz ile mukayeseli şekilde incelenme fırsatı elde edilmiştir.

İki ülke arasındaki sistem ve yapılanmanın çok farklı olduğu da göze alındığında, denetim ve kontrol uygulamaları konularında ülkeler arasında doğrudan kıyaslanabilir veya iktibas edilebilir çok fazla bir hususun bulunmadığını söylemek mümkün ise de bu tür ziyaretlerin farklı sistem ve uygulamaları yerinde görerek en iyi uygulama örneklerini alıp kendi sistemimizin geliştirilmesi çalışmalarında göz önünde tutmak, ülkemiz yargı sistemi ve uygulamaları hakkında doğru bilgileri vererek yanlış ve eksik bilgiye dayalı ön yargıları gidererek farkındalık yaratmak açılarından yararlı olduğu değerlendirilmektedir.

Diğer taraftan, zaman darlığı ve muhatap kişi/kurumların başka programları nedeniyle yargısal kurumların tümüyle görülüp anlaşılması bakımından ziyaretin eksik kaldığı, bu nedenle eksik kalan hususlarda (özellikle icra-iflas sistemi, noterlik sistemi, bilirkişilik sistemi, yargı öncesi uyuşmazlık çözüm yolları gibi) yeni projeler yapılarak ülkemiz açısından tam bir kıyaslamaya imkan tanınmasının uygun olacağı düşünülmektedir.